

Nieuwsbrief VEAN ERF Updates - Nummer 10, 2018

Nummer 10, 2018

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2018:681 04-05-2018

Hof

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2018:3767 17-04-2018

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2018:3383 10-04-2018

Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2018:796 27-03-2018

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2018:2197 06-03-2018

Rechtbank

Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2018:6870 09-05-2018

Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2018:1928 01-05-2018

Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2018:1663 25-04-2018

RECHTSPRAAK

'Gewone verblijfplaats' in de Europese Erfrechtverordening. Erflater woonde niet (meer) in Nederland. Kantonrechter verklaart zich onbevoegd.

Een Nederlandse erflater overlijdt in 2017. Hij woont dan zo'n vier maanden in België. Met zijn vertrek uit Nederland probeerde hij aan schuldeisers te ontkomen. Hij houdt tot overlijden een postadres in Nederland aan. De familie woont in Nederland.

De nabestaanden doen mededelingen aan de Haagse kantonrechter met betrekking tot de (vereffening van de) nalatenschap. Volgens de nabestaanden is de Nederlandse rechter bevoegd. Zij stellen dat erflater zijn laatste gewone verblijfplaats in de zin van artikel 21 lid 1 van de Europese Erfrechtverordening (EEV) in Nederland had.

De kantonrechter verklaart zich onbevoegd. Artikel 21 EEV regelt niet de bevoegdheid van de rechter, maar het op de nalatenschap toepasselijke nationale recht. Dat erflater mogelijk een nauwere band had met Nederland dan met België (art. 21 lid 2 EEV) kan enkel gevolgen hebben voor het toepasselijke recht, niet voor de bevoegdheid van de rechter.

De kantonrechter acht zich ook niet bevoegd op grond van artikel 4 EEV, omdat erflater bij zijn overlijden geen gewone verblijfplaats (verdragsautonoom begrip) in Nederland had. Het enkele feit dat erflater kort na zijn verhuizing is overleden, brengt nog niet mee dat de verhuizing geen duurzaam karakter had. Gelet op zijn bedoeling om schuldeisers te ontwijken wilde erflater kennelijk duurzaam in België blijven. Als hij had verwacht dat zijn schulden zich snel zouden oplossen, had hij niet hoeven emigreren. Overigens geldt dat een nauwe band met een (ander) land wel van invloed kan zijn op het toepasselijke recht (art. 21 lid 2 EEV), maar niet als aanknopingspunt mag dienen voor de bepaling van de laatste gewone verblijfplaats (overweging 25 van de verordening).

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 09-05-2018

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2018:6870

Zaaknummer: 6782880/18-65324

Rechters: I.D. Bellaart

Wetsartikelen: 4 EEV en 21 EEV

RECHTSPRAAK

Som ineens voor onbetaalde arbeid (art. 4:36 BW) afgewezen.

Na vaders overlijden in 2015 beroept dochter zich tijdig op de som ineens van artikel 4:36 BW, zij claimt een billijke vergoeding voor haar arbeid in vaders huishouding gedurende 12 jaar zonder passende beloning.

Na vaders vertrek naar een woonzorgcentrum in 2003, zou dochter noodzakelijke (huishoudelijke) zorg aan hem hebben verleend, met voor haar verlies van verdien capaciteit (promotie) tot gevolg. De economische waarde van haar zorg zou de helft van de nalatenschap uitmaken, hetgeen haar per saldo een uurloon van 1,49 euro zou opleveren, aldus dochter.

Moeder weerspreekt de intensiteit en de noodzaak van de zorg en het verlies van verdien capaciteit.

De kantonrechter wijst de som ineens af. Dochter had een fulltime aanstelling. Een aanstelling voor meer uren was bij deze werkgever niet mogelijk. Niet blijkt dat dochter bij een andere werkgever meer uren had kunnen en willen werken, maar dat zij dit vanwege de zorg voor vader naliet. Van verlies van verdien capaciteit is geen sprake. Dit maakt bespreking van de intensiteit en noodzaak van de zorg overbodig.

Dochter heeft conservatoir beslag gelegd op de nalatenschap, dat wil zeggen onder moeder die door vaders ouderlijke boedelverdelingstestament over de nalatenschap beschikt (art. 4:1167 oud BW). Gelet op de afwijzing van de som ineens heeft dochter geen opeisbare vordering op moeder en is de grondslag van het beslag ondeugdelijk. De kantonrechter heft het beslag op.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 01-05-2018

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2018:1928

Zaaknummer: 6329400 UT VERZ 17-24031

Rechters: M.J. Smit

Wetsartikelen: 4:36 BW en 4:1167 oud BW

RECHTSPRAAK

Testamentair bewind en vruchtgebruik. Hof ontslaat beide bewindvoerders wegens ernstige vertrouwensbreuk.

Erflater heeft zijn echtgenote het vruchtgebruik van zijn nalatenschap gelegateerd en drie stichtingen tot enige erfgenamen benoemd. De goederen van de nalatenschap heeft hij onder testamentair bewind gesteld van de echtgenote en een derde. Uit het testament vloeit voort, aldus het hof, dat het bewind zowel in het belang van de hoofdgerechtigden als in dat van de vruchtgebruiker is ingesteld, maar dat het belang van instandhouding van het kapitaal voor de redelijke belangen van de echtgenote als vruchtgebruiker moet wijken.

De echtgenote verzoekt om ontslag van de andere bewindvoerder (X) wegens gewichtige reden (art. 4:164 lid 1 onder e BW). Het hof wijst dit toe. Er is sprake van een ernstige vertrouwensbreuk tussen beide bewindvoerders die belet dat ze op goede wijze uitvoering kunnen geven aan hun gezamenlijk opgedragen taak. Beide belangen die erflater met het bewind op het oog had, komen zo ernstig in het gedrang.

Het hof ontslaat echter ook (ambtshalve) de echtgenote als bewindvoerder. Ook tussen de echtgenote en de erfgenamen is een ernstige vertrouwensbreuk die belet dat de echtgenote als bewindvoerder op goede wijze uitvoering kan geven aan het bewind en beide belangen kan behartigen. De door erflater beoogde evenwichtige belangenbehartiging komt zo ernstig in het gedrang.

Het testament voorziet niet in de benoeming van opvolgers. De erfgenamen en/of de echtgenote zal de kantonrechter moeten verzoeken twee nieuwe bewindvoerders aan te wijzen (art. 4:157 lid 1 BW). Het hof zal niet, zoals wel verzocht door de echtgenote, voorzien in de opvolging van bewindvoerder X. In het belang van een goed bewind is het nodig dat de kantonrechter beide nieuwe bewindvoerders tegelijkertijd aanwijst. Het hof verleent beide bewindvoerders ontslag met ingang van de dag dat de twee nieuwe bewindvoerders in functie zijn (art. 4:157 lid 5 BW).

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 06-03-2018

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2018:2197

Zaaknummer: 200.219.052/01

Rechters: J.H. Lieber, J.B. de Groot en E.H. Schulten

Wetsartikelen: 4:157 BW en 4:164 BW

RECHTSPRAAK

Kosteloze vereffening en opheffing vereffening gaan niet samen, aldus Hoge Raad. In beide gevallen geen griffierecht verschuldigd.

De schulden van een beneficiair aanvaarde nalatenschap overtreffen de baten. Verzocht is om de verplichting tot vereffening op te heffen en tevens om kosteloze vereffening, zodat geen griffierechten verschuldigd zijn over het verzoek (art. 4:209 lid 1 BW). Volgens de kantonrechter (ECLI:NL:RBL EE:2012:BW6247) laat artikel 4:209 BW geen ruimte om in één beschikking zowel de kosteloze vereffening als de opheffing van de vereffening te bevelen.

In cassatie (in het belang der wet) wordt betoogd dat de kosteloze vereffening en opheffing van de vereffening wel kunnen samengaan. Volgens de Hoge Raad is dat niet het geval. De kosteloze vereffening is een alternatief voor de opheffing van de vereffening (vergelijk art. 16-18 Fw). De rechtsfiguren zien op uiteenlopende situaties en op verwezenlijking van tegengestelde doelen. Artikel 4:209 lid 1 BW verzet zich ertegen dat in één beschikking zowel de kosteloze vereffening als de opheffing van de vereffening wordt bevolen. Voorts moet worden aangenomen, aldus de Hoge Raad, dat de kosteloze vereffening vrijstelling van griffierecht ten gevolge heeft en dat bij opheffing van de vereffening evenmin griffierecht is verschuldigd.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 04-05-2018

ECLI: ECLI:NL:HR:2018:681

Zaaknummer: 18/00363

Rechters: C.A. Streefkerk, G. Snijders, M.V. Polak, T.H. den Tanja-van Broek en C.E. du Perron

Wetsartikelen: 4:209 BW

RECHTSPRAAK

Procesrecht. Procedure tegen executeur (tevens erfgenaam) en overleden executeur.

Moeder heeft dochter onderfd. Dochter beroept zich op haar legitieme. Dochter dagvaardt de zoon als erfgenaam en executeur om informatie over de nalatenschap te verkrijgen (art. 4:78 BW).

De rechtbank verklaart haar niet-ontvankelijk in haar vordering tegen de zoon als erfgenaam, omdat uitsluitend de executeur de erfgenamen in rechte vertegenwoordigt (art. 4:145 lid 2 BW).

Intussen is de zoon overleden. Moeder heeft zijn echtgenote subsidiair tot executeur benoemd. Voor zover dochter heeft bedoeld de gezamenlijke erfgenamen van de zoon als rechtsopvolgers in deze procedure aan te merken, verklaart de rechtbank haar niet-ontvankelijk. De verplichtingen van de zoon als executeur zijn niet door zijn overlijden onder algemene titel overgegaan op zijn erfgenamen.

In haar eis tegen de (opvolgende) executeur is dochter ontvankelijk.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 25-04-2018

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2018:1663

Zaaknummer: 418711 ha za 16-504

Rechters: H. Phaff

Wetsartikelen: 4:78 BW en 4:145 BW

RECHTSPRAAK

Uitsluitingsclausule. Australische nalatenschap valt niet in huwelijksgemeenschap. Bedoeling erflater.

Man en vrouw zijn in de (Nederlandse) wettelijke gemeenschap van goederen gehuwd. De vrouw heeft in 1999 van een peetoom geërfd. Op deze nalatenschap is het Australische erfrecht van toepassing. Bij echtscheiding rijst de vraag of deze erfenis in de huwelijksgemeenschap is gevallen.

De peetoom heeft in zijn testament bepaald dat het erfdeel van de vrouw was *'for her own use and benefit absolutely'*. Voorts heeft de peetoom de man niet subsidiair tot erfgenaam benoemd, waar hij dat wel deed ten aanzien van partners van de broer en zussen van de vrouw. Volgens de rechtbank (ECLI:NL:RBNNE:2016:4308) was sprake van een door de peetoom gewenste uitsluitingsclausule. Het hof is het hiermee eens.

De man betoogt dat de uitleg van het testament en de vraag of de peetoom een uitsluitingsclausule heeft gemaakt, wordt beheerst door Australisch recht. Volgens dit recht had de peetoom slechts met een trust-constructie kunnen bereiken dat de erfenis bij scheiding niet in de *'pool of matrimonial assets'* zou vallen.

Volgens het hof kan voor de uitleg van het testament worden aangesloten bij het toepasselijke erfrecht (Australisch recht). Dit volgt niet uit het Haags Erfrechtverdrag 1989 maar uit de heersende leer. Ook het hof leest in de testamentaire regeling een uitsluitingsclausule in de zin van artikel 1:94 BW.

Hoewel het naar Australisch recht niet nodig is een uitsluitingsclausule op te nemen omdat een erfenis naar dat recht tot het privévermogen van de erfgenaam zal behoren, heeft de peetoom er (kennelijk) welbewust voor gekozen om de extra passage op te nemen. Dat naar Australisch recht het privévermogen bij scheiding mogelijk toch zal moeten worden verdeeld, doet aan dit oordeel niets af. Het huwelijksvermogensregime wordt in dit geval immers niet beheerst door het Australische recht, maar door het Nederlandse recht.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 17-04-2018

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2018:3767

Zaaknummer: 200.209.675/01

Rechters: C. Koopman, J.D.S.L. Bosch en J.G. Knot

Wetsartikelen: 1:94 BW

RECHTSPRAAK

Belastingdienst past onjuist tarief en onjuiste vrijstelling toe. Geen navorderingsaanslag erfbelasting.

Erflater laat zijn broers en zuster als erfgenamen achter. Zij doen een juiste aangifte erfbelasting. De aanslag wordt echter opgelegd op basis van het kindtarief met toepassing van de kindvrijstelling. Nadat de inspecteur deze fout ontdekt, legt hij een navorderingsaanslag erfbelasting op op basis van artikel 16 lid 2 onder c AWR.

In het geautomatiseerde systeem is, in plaats van de code die hoort bij verre verwanten, die voor kinderen ingevoerd. Volgens de inspecteur is sprake van een schrijf- of tikfout. Volgens de rechtbank (ECLI:NL:RBGELD:2017:3683, zie ook ECLI:NL:RBGELD:2017:3681) was dit niet aannemelijk geworden. De rechtbank vernietigde de navorderingsaanslag.

De keuze voor een tariefgroep, door middel van toekenning van een cijfercode, is gemaakt door de medewerker van de Belastingdienst. Deze heeft zelf bij de invoer de keuze voor de tariefgroep gemaakt. Daarmee is niet inzichtelijk geworden of deze medewerker een schrijf- of tikfout heeft gemaakt, dan wel dat sprake is van een onjuist inzicht in de feiten en/of het recht. De stelling van de inspecteur dat sprake is van een schrijf- of tikfout omdat hij ten aanzien van de tariefgroep de aangifte heeft willen volgen en dat, als hij op dit punt had willen afwijken van de aangifte, hij dit de erfgenamen zou hebben gemeld, verwierp de rechtbank.

Het hof bevestigt thans de uitspraak van de rechtbank.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 10-04-2018

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2018:3383

Zaaknummer: 17/00832

Rechters: B.F.A. van Huijgevoort, R. den Ouden en M.G.J.M. van Kempen

Wetsartikelen: 16 AWR, 24 SW 1956 en 32 SW 1956

RECHTSPRAAK

Verjaringstermijn heffing schenkbelasting, artikel 66 SW 1956.

In 1991 heeft een schenking tussen ouders en kind plaatsgevonden. Daarvan is nooit aangifte gedaan. De inspecteur legt in 2015 het kind als begiftigde een aanslag schenkbelasting op. Ouders en kind zijn dan allen nog in leven.

Het kind vindt het in strijd met het gelijkheidsbeginsel dat artikel 66 lid 1 onder 2 SW 1956 bij een schenking tussen rechtspersonen in een beperktere verjaringstermijn voorziet (20 jaar) dan bij een schenking tussen natuurlijke personen (zo lang zij in leven zijn). Volgens de rechtbank (ECLI:NL:RBDHA:2017:8107) was sprake van ongelijke gevallen, zodat de wet terecht onderscheid maakt. Voorts beroept het kind zich op het rechtszekerheidsbeginsel onder verwijzing naar de civielrechtelijke algemene verjaringstermijn van twintig jaar. Volgens de rechtbank kan de belastingwetgeving op dit punt afwijken van het burgerlijke recht. Tot slot wees de rechtbank het beroep af op artikel 1 van het eerste protocol bij het EVRM en HR 29 januari 2016 (ECLI:NL:HR:2016:121).

Het hof bevestigt thans de uitspraak van de rechtbank.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 27-03-2018

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2018:796

Zaaknummer: BK-17/00737

Rechters: E.M. Vrouwenvelder, G.J. van Leijenhorst en B.G. van Zadelhoff

Wetsartikelen: 66 SW 1956